

 Kada je dijete na izletu, putovanju ili za sofom, ponaša se prirodno, bez pretvaranja ili uljepšavanja, i ako tada u?ini grešku, u tom slu?aju odgajatelj ili u?itelj obavezan je da to ispravi jer su prilike odgovaraju?e za to. Od Enesa, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na nekim njegovim putovanjima i imao je roba, habešijskog dječaka, kojeg su zvali Enda. <p>On je gonio i vodio deve (tj. vodio je deve na kojima su jahale ?ene i me?u njima je bila Ummu Sulejm), pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ?Te?ko tebi, Enda, polagano vodi staklene boce! (aludiraju?i na ?ene zbog njihove nje?nosti i krhkosti, op. a.), a u drugoj se predaji navodi: ?Nemoj polomiti staklenke! (Muslim, 2323) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iskoristio je putovanje kako bi podu?io dječaka i ispravio njegovu grešku u na?inu vo?enja deva. <p>Od Omera b. Ebi Seleme, sina majke pravovjernih Ummu Seleme, prenosi se da je rekao: ?Kao dječak bio sam pod skrbnitvom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa po?to sam, dok sam jeo, ruku pru?ao po cijeloj posudi, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom mi je rekao: ?Dje?a?e, spomeni Allaha (tj. izgovori bismillu), jedi desnom rukom i jedi ispred sebe! Poslije toga, jeo sam na takav na?in (El-Buhari, 5376, i Muslim, 2022) <p>Uzvi?eni Allah stvorio je ?ovjeka u najljep?em liku i podario mu razum kojim ?e razlu?iti dobro od lo?eg. Uprkos tome, svaki ?ovjek puno grije?i, kako je to Poslanik, salallahu alejhi ve sellem, opisao, rekav?i: ?Svaki ?ovjek puno grije?i, a najbolji grje?nici su oni koji se puno kaju. (Et-Tirmizi, Ibn Mad?a, hadis hasen. Vidjeti: Albani, Sahihul-d?amia, 4515) Poslanik, salallahu alejhi ve sellem, tako?er je rekao: ?Tako mi Onoga u ?ijoj je ruci moja du?a, da ne grije?ite, Allah bi vas uklonio i doveo bi narod koji bi grije?io, a zatim tra?io oprost od Allaha, pa bi im On oprostio. (Muslim, 7141) ?injenje greška sastavni je dio cjelokupnog ljudskog roda me?utim, problem nastaje ako se greške ne lije?e i ne ispravljaju i time postaju navike i obi?aji kojih se u budu?nosti te?ko osloboditi. Ako je lije?enje greška kod odraslih osoba vrlo va?no, onda je to kod djece jo? va?nije, jer ako se ne isprave greške kod malenog dječaka i adolescenta, mogao bi misliti da su te radnje uobi?ajene i ispravne. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posve?ivao je veliku pa?nju odgoju svojih drugova, a posebno mladi?a i djece. Uprkos brojnim obavezama, nije (zap)ostavljao usmjeravanje mladi?a i ispravljanje njihovih greška, jer je znao da je to va?no ako ?eli da se izvede generacija mladi?a ?vrstog imana koji znaju razlikovati dozvoljeno od zabranjenog i dobro od lo?eg. Samo na ovaj na?in raste i razvija se zajednica i postaje primjer koji se slijedi, kako je rekao Uzvi?eni: ?Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio: tra?ite da se ?ine dobra djela, a od nevaljalih odvra?ate, i u Allaha vjerujete (Prijevod zna?enja Alu Imran, 110) <p>Razlozi zbog kojih dječaci zapadaju u greške</p> <p>Pedagozi i odgajatelji naveli su naj?e?e razloge zbog kojih djeca zapadaju u greške: <p>? Neznanje: dijete ne zna da je odre?eni postupak pogre?an i nema ispravnu predstavu o tome, ponaša se shodno vlastitom naho?enju i zbog toga zapadne u grešku. <p>? Nedostatak prakse: dijete ne mo?e da izvr?i odre?enu radnju na ispravan na?in jer nikada do tada nije imalo priliku da to uradi. <p>? Namjerna greška, ?to se

vrlo rijetko dečava, tj. da dijete namjerno i svjesno čini grešku, znajući da je to neispravno. U ovom slučaju, mora se poduzeti posebno i brzo liječenje jer to istovremeno predstavlja opasnost za dijete i zajednicu.

Poslanikove metode u ispravljanju greška kod dječaka

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je jedinstvene i veličanstvene metode u ispravljanju greška kod dječaka. Protkae nježno, blago i milo, ove su metode imale veliki utjecaj u odgoju plemenitih ashaba. Ovako nam jedan od njih prenosi priču o svom učenju iz vlastite greške: "Klanjao sam za Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada neki čovjek kihnu te mu ja rekoh: "Allah ti se smilovao!", a ljudi me prostrijeli pogledima. "Teško meni, zašto me tako gledate?", rekoh im ja. Na to oni poče da udaraju rukama po svojim bedrima, pa kad vidjeh da me ućutkuju, ućutio sam. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem "draži mi je i od oca i od majke, završio namaz " a nikada, ni prije ni poslije njega, nisam vidio boljeg učitelja " Allaha mi, niti se namrgodio na mene, niti me udario, niti me izgrdio " samo je rekao: "U namazu nije dopušteno ništa govoriti. Namaz je samo slavljenje i veličanje Allaha, i učenje Kur'ana." (En-Nesai, hadis sahih. Albani, "Sahihu ve daifu Sunenu Nesai", 1218) Ovakvih je primjera puno u Poslanikovom životopisu. Ako usmjeravanje odraslih i ispravljanje njihovog ponašanja nije lahko, onda je ispravljanje dječijih greška opasnije i teže, i za to su potrebne posebne odgojne metode koje će odgovarati njihovim razumskim i duševnim shvatanjima. Ovo je ono čime se izdvojio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je prilikom ispravljanja dječijih greška primjenjivao nekoliko metoda, kao naprimjer, podučavanje i upozorenje, praktično ispravljanje greška, ispravljanje greška metodom igre i zabavljanja itd.

Podučavanje i upozorenje

Djeca često griješe zbog neznanja i tada nema potrebe za korištenjem drugih metoda osim metode podučavanja. U hadisu koji prenosi Ebu Hurejra, radijallahu anhu, kaže: "Hasan, sin Alije, uzeo je jednu datulu od datula koje su date za udjeljivanje sadake i stavio ju je u svoja usta pa je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Khh, khh", kako bi je bacio. Zatim je rekao: "Zar nisi osjetio da mi ne jedemo sadaku?" (El-Buhari, 1491) Podučio ga je da vjerovjesnicima i njihovim porodicama nije dozvoljeno da jedu datule koje su namijenjene za sadaku i tako ispravio grešku koju je učinio iz neznanja.

Praktično ispravljanje greška kod dječaka

Nedostatak praktičnog iskustva i vježbanja često dovedu do činjenja greške. Kada dječak u praksi vidi kako se ispravno izvršava određena radnja i nakon toga vježba i izvrši je, shvatit će vlastitu grešku i ispraviti je. Od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored dječaka koji je skidao kožu sa zaklane ovce, pa mu je rekao: "Odmakni se da ti pokažem jer vidim da ne znaš guliti ovcu." Tada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zavukao svoju ruku između kože i mesa i povlačio je dok se nije otkinula sve do pazuha, a zatim je rekao: "Dječake, ovako je guli!" Potom je otišao i klanjao a nije se (ponovo) abdestio ni vodu dodirnuo. (Ibn Madžaa, hadis sahih. Albani, "Sahihu ve daifu suneni Ibn Madžaa", 3179)

Ispravljanje greška kod dječaka iskorištavanjem odgovarajućih

prilika

Kada je dijete na izletu, putovanju ili za sofrom, ponaša se prirodno, bez pretvaranja ili uljepšavanja, i ako tada uđini grešku, u tom slučaju odgajatelj ili učitelj obavezan je da to ispravi jer su prilike odgovarajuće za to. Od Enesa, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na nekim njegovim putovanjima i imao je roba, habešijskog dječaka, kojeg su zvali Ende. On je gonio i vodio deve (tj. vodio je deve na kojima su jahale žene i među njima je bila Ummu Sulejm), pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *Teško tebi, Ende, polagano vodi staklene boce!* (aludirajući na žene zbog njihove nježnosti i krhkosti, op. a.), a u drugoj se predaji navodi: *Nemoj polomiti staklenke!* (Muslim, 2323) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iskoristio je putovanje kako bi podučio dječaka i ispravio njegovu grešku u načinu voženja deva. Od Omera b. Ebi Seleme, sina majke pravovjernih Ummu Seleme, prenosi se da je rekao: *Kao dječak bio sam pod skrbnitvom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa pošto sam, dok sam jeo, ruku pružio po cijeloj posudi, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom mi je rekao: Dječče, spomeni Allaha (tj. izgovori bismillu), jedi desnom rukom i jedi ispred sebe!* Poslije toga, jeo sam na takav način (El-Buhari, 5376, i Muslim, 2022), tj. jeo je onako kako ga je podučio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Postoji još mnogo odgovarajućih trenutaka za popravljanje, ojačavanje i ispravljanje greška kod dječaka. Jedan od njih je bolest jer se tada srca raznježe, naročito kod djece i adolescenata, pa bi odgajatelj morao iskoristiti ovu priliku da ispravi grešku kod djeteta, posavjetuje ga i uputi mu odgovarajuće smjernice. Od Enesa, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: *Jedan židovski dječak slušao je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa se razbolio i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je da ga obiđe. Sjeo je pored njegove glave i rekao mu: Primi islam!* Dječak je pogledao u svog oca, koji je stajao pored njegovog uzglavlja, a on mu je rekao: *Poslušaj Ebul-Kasima!*, pa je prihvatio islam. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je od njega govoreći: *Hvala Allahu koji ga je spasio Vatre!* (El-Buhari, 1356)

Ispravljanje greške povlačenjem za uho

Ova poslanička metoda sastavni je dio igre, koja se ogleda u laganom i nježnom povlačenju za uho. Metoda koja istovremeno sadrži igru, ukor i odgoj, kojom se dječaku čeli ukazati da je ono što je uradio greška s kojim mora prestati i ne ponavljati je. Od Abdullaha b. Busra el-Mazenija prenosi se da je rekao: *Moja majka me poslala kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sa otkinutim grozdom grožđa pa sam pojeo nešto od njega prije nego što sam mu ga dao. Kada sam mu ga odnio, uhvatio me za uho i rekao: Prevarante!* (Ibn Madžah) U još jednom hadisu govori se o fizičkom kontaktu prilikom ispravljanja greške. Od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: *Zanošio sam kod svoje tetke Mejmune i kada je prošao određeni dio noći, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je da klanja, uzeo obježenu mješinu i lagano se abdestio (nije koristio puno vode, ali je upotpunio abdest), a zatim je počeo klanjati. Tada sam ustao, abdestio se i uradio sam sve onako kako je on uradio i stao sam da klanjam pored njega, na njegovu lijevu stranu, pa me je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, povukao i stavio me na svoju desnu stranu (u drugoj se predaji navodi: *...povukao me je za uho i stavio na svoju desnu stranu...*) i klanjao je onoliko koliko je Allah*

htio, zatim je legao i spavao sve dok nije poodmaklo (jutro). Nakon toga, došao je mujezin koji je tražio dopuštenje za namaz, pa je ustao i klanjao, a nije se abdestio. (El-Buhari, 821)

Indirektno ispravljanje greške metodom pohvale

Kada bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispravljao greške, imao je običaj da prvo počne hvaliti i upućivati pohvale dječaku, kako bi ukazao na njegove dobre i lijepe osobine i da greška u koju je počinio ne umanjuje njegovu vrijednost i položaj, zatim bi pokušao da mu ispravi njegovu grešku i ukaže na ono što je ispravno, ako bi se radilo o djelima koja nisu obavezna i sunnetima, a ne o farzovima. Abdullaha b. Omera, Salimovog oca, prenosi se da je u Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme bilo uobičajeno da uvijek koji nešto sanja ispriča taj san Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Bio sam dječak i spavao sam u mesdžidu dok je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio živ, pa sam usnio da su došla dva meleka, uzela me i odveli u Vatra, a ona je obzidana kao što je bunar obzidan i ima dva roga. U njoj sam vidio ljude koje sam poznao, pa sam počeo govoriti: "Allahu se utješem od Vatre!" sreo nas je drugi melek i rekao: "Poslije ovoga, nemoj se bojati!" Taj san ispričao sam Hafsi, a ona je to ispričala Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on je rekao:

"Blagodaran je uvijek (tj. Abdullah) kada bi samo noću klanjao", i nakon toga Abdullah je klanjao noćni namaz i vrlo malo je spavao. (El-Buhari, 1121)

Ispravljanje greška metodom prelaska preko greške

Period odrastanja je period kada kod djece prevladava ljubav prema igri sa prijateljima. Ponekad to bude pretjerana ljubav i kao takva odražava se na dječije učenje, posao ili pomaganje porodici. U ovim i sličnim stanjima najbolje je preći i zanemariti njihove greške jer je to dječakovo prirodno stanje u kojem presuđuje duševno i tjelesno oblikovanje. Ovome nas je Poslanik podučio svojim načinom ophođenja sa pojedinim dječacima kod kojih su se ukazale određene greške. Od Enesa b. Malika prenosi se: "Slučio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, deset godina i ni za jednu stvar koju mi je naredio da je uradim, pa je nisam uradio, nije rekao zašto to nisam uradio, niti mi je za neku stvar koju sam pogrešno uradio, rekao zašto sam to tako uradio, i ako bi me neko od ukućana korio, rekao bi: *"Ostavi ga! Da je mogao, uradio bi ili da je bilo određeno, uradio bi!"* (Ahmed, hadis sahih, komentar "uajba Arnauta) Tako je postupila i Enesova majka koja je prešla preko Enesove greške kada je zakasnio s povratkom kući. Enes, radijallahu anhu, kaže: "Jednog dana slušio sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i kada sam završio sve svoje poslove, rekao sam: "Sad će Allahov Poslanik da spava popodnevi san, i ja sam izašao kod djece koja su se igrala, gledao sam u njihovu igru kad je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kod njih, pozvao me i poslao da izvršim neku njegovu potrebu, pa sam otišao da to uradim. Poslanik je sjedio u hladu sve dok nisam došao, a ja sam se zadržao i nisam otišao kod majke u vrijeme kada sam obično dolazio, pa kada sam došao kod nje, rekla je: "Šta te zadržalo?" Rekao sam: "Poslanik me poslao da mu nešto obavim." Šta to?, upitala je. "To je tajna Allahovog Poslanika", rekao sam. "Onda uvaj tajnu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem", rekla je." (Ahmed, lanac prenosioca je sahih po uvjetima imama Muslima, komentar "uajb Arnaut)

Ispravljanje greški metodom igre i zabavljanja

Dječija srca vole igru i zabavu i zbog toga metodu

igre i zabavljanja treba najviše koristiti sa dječacima jer su oni skloniji igri. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koristio je ovu metodu umiljavajući se, igrajući i ispravljajući greške ashabima. Enes, radijallahu anhu, kaže: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od svih je ljudi bio najljepšeg morala. Jednoga dana poslao me da nešto uradim, pa sam rekao: "Tako mi Allaha, neću ići!", a u duhu sam osjećao "elju da idem i uradim ono što mi je naredio Allahov Vjerovjesnik. Krenuo sam i išao sam sve dok nisam prošao pored djece koja su se igrala na pijaci, pa me je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iza leđa uhvatio za zatiljak. Pogledao sam u njega, a on se smijao i rekao mi: "O Enese, jesi li otišao uraditi ono što sam ti naredio?" Rekao sam: "Da, idem, Allahov Poslanice" (Muslim, 6155) Isto tako, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prakticirao je dozivati dječake po imenu u deminutivu, čime je "elio ukazati na igru i umiljavanje dječaku." <p>Ispravljanje greške razgovorom i ubjeđivanjem</p> <p>Dogodi se da dječak ili mladić namjerno pogriješe pod pritiskom svojih strasti. Razgovor i blaga rasprava jedini su načini za ispravljanje ovakvih grešaka, onako kako je postupio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prema mladiću koji je došao kod njega i rekao: "Allahov Poslanice, dozvoli mi blud! Ljudi povikaju na njega, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Prestanite!" Zatim reče: "Pustite ga da se približi." Mladić se približio i sjeo pred Allahovog Poslanika. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ga: "Bi li to "elio svojoj majci?" "Ne bih", odgovorio je. "Ni drugi ljudi to ne čele svojim majkama", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: "Da li bi to "elio svojoj kćerki?" "Ne bih", odgovorio je. "Ni drugi ljudi to ne čele svojim kćerima", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: "Da li bi to "elio svojoj sestri?" "Ne bih", odgovorio je. "Ni drugi ljudi to ne čele svojim sestrama", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: "Da li bi to "elio svojoj tetki s očeve strane?" "Ne bih", odgovorio je. "Ni drugi ljudi to ne čele svojim tetkama", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: "Da li bi to "elio svojoj tetki s majčine strane?" "Ne bih", odgovorio je. "Ni drugi ljudi to ne čele svojim tetkama", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, te stavi svoju ruku na njegove grudi i reče: "Allahu moj, oprost mu njegov grijeh i očišti njegovo srce, i učini ga čednim." (Ahmed, hadis sahih. Albani, Silsiletus-sahiha muhtesare, 370)<p> Na kraju treba naglasiti i napomenuti da ispravljanje grešaka kod djece i njihovo usmjeravanje nije čin osvete ili neprijateljstva, već odgojni i obrazovni čin. Njegov prvi i posljednji cilj jeste uzdizanje nove generacije na visoki stepen islamskog morala koji će od dječaka u skorijoj budućnosti učiniti osobu čije će ambicije težiti napretku i prosperitetu ovog ummeta i čirenju Allahove vjere.<p></p>